

Bortglömd rysk konstnär och avantgardist i nytt ljus

Det sovjetiska samhället är nu historia. I dag har internationella forskare tillträde till de ryska arkiven för att stilla sin nyfikenhet på vad som hände under Stalinterorns år.

En som tagit tillfället i akt är **Margareta Tillberg**. Den 5 juni lade hon fram sin doktorsavhandling för Stockholms universitets konstvetenskapliga institution i Södra huset, Frescati.

Avhandlingen heter "Coloured Universe and the Russian Avantgarde – Matiushin on Colour Vision in Stalin's Russia 1932" (Färgat universum och det ryska avantgardet. Matjusjin om färgseende i Stalins Ryssland 1932). Opponent var Jeff Werner, universitetslektor på Gotlands högskola.

I sin avhandling slår Margareta Tillberg hål på flera myter om det

AVHANDLINGEN

Margareta Tillberg

Att även en konstnär och avantgardist som Michail Matjusjin tilläts verka i Stalins Sovjetryssland visar hon i sin avhandling.

sovjetryska samhället. I västerländsk propaganda framställs det som järngrått och hotfullt, där ett skrämt folk i slitna kläder tvingas

följa sin diktators kommandon. Men in på 1930-talet fanns ett annat Sovjetryssland. Där fanns ett avantgardistiskt konstnärskap som kunde jämföras med dem i Holland och Tyskland.

En av dessa konstnärer hette Michail Matjusjin, född i Nizjnij Novgorod 1861. Han ägnade hela sitt liv åt att bygga upp en färglära enligt vilken människan kunde lära sig att uppfatta tillvarons färger bättre och därmed utveckla sin ande.

Ett annat av färglärans mål var att skapa ett nytt världsspråk.

– Han var övertygad om att alla kunde nå hur långt som helst. De mänskliga sinnen skärptes med hjälp av viljan och hårt arbete, berättar Margareta Tillberg.

Dessa idéer gick inte ihop med Stalins. Han ville skapa ett moder-

nistiskt samhälle där varje medborgare visste sin plats och ingen hyste några självständiga tankar.

Den som hade sådana kunde råka illa ut.

Trots det tilläts Matjusjin att predika sitt evangelium tills han avled 1934. Hans tankar om individens möjligheter ligger mer rätt i tiden 2003 än de gjorde på 1930-talet.

Nu hoppas Margareta Tillberg att hennes avhandling ska bli översatt till ryska.

– Jag vill att ryska folket ska kunna ta del av Matjusjins idéer. De är bortglömda trots att hans läror ännu används för färgsättningen av S:t Petersburgs huvudgata Nevskij Prospekt.

MARTIN STUGART

martin.stugart@dn.se 08-738 10 68

Under vinjetten "Avhandlingen" presenterar Familjeredaktionen aktuella avhandlingar.